

svećenici, kapelani (ponekad i dvojica) - pridonijela je tijekom vremena tomu da katolička vjera na ovim prostorima gotovo nije imala alternativu (početkom 18. stoljeća s ovih prostora su iščezli protestanti). Opisi crkava i župnoga dvora ostali su sačuvani zahvaljujući kanonskim vizitacijama. Njihovi interijeri bili su uređeni onoliko koliko su dopuštali skromni materijalni uvjeti sadržavajući nužne komponente sakralne arhitekture, ali i sve one predmete koji čine neophodni dio liturgije. Osim što su imali konkretnu svrhu u vjerskoj praksi, preko njih je bio izražavan i osjećaj i potreba za umjetničkim i estetskim izrazom. Središte religioznoga života u Drnju predstavlja čudotvorni kip Majke Božje Drnjanske. Svjedočanstva o čudima sežu sve do 20. stoljeća. Ulomke iz nekih od njih donosi i autor u ovoj knjizi. Međutim, iz njih se može iščitati slojevitost kršćanske tradicije, određen magijski odnos vjernika prema Bogu, dominaciju čina nad vjerom kao duhovnim stavom prema Bogu i alternative koje su Drnjancima bile na raspolaganju jer su mnogi od zagovornika prethodno "tražili barbera i doktore i vračitele". Godine 1846. bila je sagrađena nova župna crkva u Drnju na mjestu stare drvene koja zbog svojstava građevnog materijala nije mogla predstavljati trajnije rješenje.

Razvitak školstva Drnjanske Podravine poglavlje je koje pruža iscrpan uvid u tradiciju prosvjete na ovom području, a autor je prati od njezinih početaka krajem 18. i početkom 19. stoljeća.

U posljednja dva poglavlja *Kulturni, sportski i društveni život* i *Suvremeno gospodarstvo* autor je "zaokružio" povijesni prikaz Drnja sve do suvremenosti. Prikazao je suvoremeni epilog procesa modernizacije i probleme postindustrijskoga društva. Knjiga sadrži opširan popis literature i izvora kojima se autor koristio, kao i prilog s popisom prezimena u Botovu, Torčecu i Drnju. Brojni slikovni i kartografski prikazi upotpunjuju predodžbu života drnjanske Podravine u njegovoj svjetovnoj i duhovnoj dimenziji.

Ova je monografija otvorila mnoga istraživačka pitanja, na mnoga je dala odgovore, a neka je ostavila i budućim istraživačima. Pristupom i širinom tema predstavlja izazov i stručnoj i općenito čitateljskoj kritici. Svojim znanstvenim i pripovjednim diskursom, koji od povijesnoga istraživanja prerasta u kroniku suvremenog doba s anticipiranjem problema budućnosti i njihovih rješenja, autor je ponudio aktualnu povijest u dinamici vremena brišući granice između prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Kristina Milković

Suzana Leček, Seljačka obitelj u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1918. - 1941., Srednja Europa, Hrvatski institut za povijest - Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavanskom Brodu, Zagreb 2003., 535 str.

Jedno od najnovijih historiografskih djela historičarke Suzane Leček "*Seljačka obitelj u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1918. - 1941.*", relativno slabo obrađivanom tematikom života hrvatskog seljaštva od 1918. do 1941. godine. Autorica je knjigu posvetila svojoj obitelji. Izlaženje ove knjige iz tiska obogatilo je ne samo hrvatsku povijesnu znanost, nego i druge društvene znanosti kao što su demografija, antropologija, etnologija i sociologija, a posebnu važnost ima za daljnje proučavanje gospodarske povijesti.

Proučavanje života seljačke obitelji u Hrvatskoj u međuratnom razdoblju autorica je ograničila na dijelove Prigorja i Hrvatskog zagorja. Istraživanje je autorica najvećim djelom zasnovala na metodi usmene povijesti (oral history), glavni izvor bili su joj razgovori vođeni s više od četrdeset kazivača, seljaka rođenih između 1906. i 1930. godine. Osim kazivača, autorica je koristila postojeću literaturu iz različitih područja znanosti te izvornu novinsku i arhivsku građu. Knjiga je popraćena crno-bijelim fotografijama iz života seljaka sjeverozapadne Hrvatske u međuratnom razdoblju te sadrži više grafikona, shema i tablica.

U **prvom dijelu knjige** autorica je dala kratak uvod u problematiku, zatim se u posebnom poglavlju "Seljačko domaćinstvo i novi modeli povijesnog istraživanja" dotaknula istraživanja seljačke obitelji i seljačkog domaćinstva u suvremenim društvenim znanostima u svijetu te razvoja proučavanja obitelji i nastanak novih tema i pristupa u proučavanju obitelji, kao "tražene spona između šire društvene cjeline i pojedinca". U drugome poglavlju "Znanstveno istraživanje obitelji u Hrvatskoj" autorica piše o bavljenju problemom obitelji u Hrvatskoj.

Drugi dio knjige "Gospodarske prilike na selu sjeverozapadne Hrvatske" važan je za proučavanje gospodarske povijesti sela sjeverozapadne Hrvatske od 1918. do 1941. godine, kao i **treći dio knjige** "Struktura i strategija pojedinih seljačkih obitelji", podijeljen je na dva poglavlja i posvećen je organiziranju seljačke obitelji u pojedinim dijelovima sjeverozapadne Hrvatske u međuratnom razdoblju. U prvom poglavlju "Temeljni pojmovi selo i domaćinstvo" autorica određuje dvije osnovne zajednice u kojima se odvijao život seljaka u istraživanom razdoblju, dodatno objašnjava i određuje pojmove selo i domaćinstvo te tko spada pod njih.

Četvrti dio knjige "Selo i tržište" podijeljen je na tri poglavlja. Prvo poglavlje "Tržište" posvećeno je tržištu proizvoda, razmjeni i prodaji proizvoda, prodaji na tržnicama i sajmovima, prodaji viškova i tzv. maloj trgovini. Tržište rada također je tema koja je obrađena u ovome poglavlju, a autorica je posebno izdvojila zamjenu rada kao razmjenu za druge usluge, plaćanje u naturi za rad izvan poljoprivrede i u poljoprivredi, plaćanje u novcu težaka stranaca i domaćih te plaćanje sluga.

Peti dio knjige "Struktura seljačke obitelji" podijeljen je na pet poglavlja u kojima autorica, uz ostalo, objašnjava razlike između tih pojmova, između povijesne "zadruga" koja se vezuje uz patrijarhalni mentalitet, zadruga koja se temelji na kolektivnom načelu vlasništva te rada i složne obitelji koja je bila čest oblik života u međuratnom razdoblju. Drugo poglavlje "Pravne i strukturne promjene" posvećeno je pravnim aktima koji su dopuštali ili sprečavali procese prijelaza iz zadruga. "Složne obitelji" naslov je trećeg poglavlja koje je posvećeno ulozi, nastanku i važnosti složne obitelji. Pri rekonstruiranju odnosa u složnoj obitelji autorica se najvećim dijelom oslanjala na pričanja kazivača. U četvrtom poglavlju "Privremene složne obitelji" autorica prati, prema pričanju kazivača, intenzivne promjene u složnoj seljačkoj obitelji u kratkom intervalu. Peto poglavlje "Složena struktura i obiteljska strategija" posvećeno je planiranju broja članova domaćinstva i usklađivanju tog broja s gospodarskim mogućnostima i potrebama domaćinstva. Autorica u ovome poglavlju daje uvid u važnost složne obitelji u gospodarskom životu sela i domaćinstva, koja je u međuratnom razdoblju uz gospodarsku pružala i socijalnu sigurnost.

Šesti dio knjige "Životni ciklus" ujedno je i najveći dio ove knjige, podijeljen je na pet poglavlja i prati životni ciklus seljaka iz sjeverozapadne Hrvatske od rođenja do starosti.

Uz svako životno razdoblje odrastanja, autorica prati i promjene u položaju, ulozi i radnim obvezama koje je određena životna dob donosila članovima domaćinstva. Prvo poglavlje "Životni ciklus" uvod je u tematiku koju će autorica razraditi u sljedeća četiri poglavlja.

Drugo poglavlje "Djetinjstvo" posvećeno je odrastanju u seljačkoj obitelji. U tom poglavlju autorica je odredila vremenske granice djetinjstva na selu, posebnu je pozornost posvetila ulozi djece kao radne snage u obiteljskoj strategiji planiranja domaćinstva. Pri tome je posebno istaknula planiranje broja djece kao posebnu stratešku odluku seljačke obitelji, prve poslove koje su djeca dobivala u domaćinstvu, učenje kroz igru, prve prave poslove u domaćinstvu i na imanju, poslove koje su djeca obavljala izvan kuće te na kraju odlazak u školu koji je bio svojevrsna prekretnica za seljačku obitelj. Posljednje poglavlje u ovoj knjizi nosi naslov "Starost u seljačkoj obitelji". U njemu autorica prati porast starijeg stanovništva prema popisima iz 1900. i 1931. godine, zatim piše o životu starijih članova obitelji u složnoj obitelji i o autoritetu starije generacije u obitelji. Osim toga, piše i o odnosu staraca prema radu, koji s godinama prestaju obavljati teške fizičke poslove, te o ulozi starijih članova obitelji u donošenju strateških odluka koje su vezane uz vlasništvo nad zemljom i njezino nasljeđivanje.

Izlaženjem ove knjige popunjena je jedna velika praznina u proučavanju povijesti obitelji u hrvatskoj historiografiji. Ova je knjiga i vrijedan izvor za poznavanje gospodarskih prilika i odnosa na selu u sjeverozapadnoj Hrvatskoj od 1918. do 1941. godine i kao takva predstavlja vrijedan prilog proučavanju socioekonomske historije, ali i s određenim ekohistorijskim odrednicama jer obrađuje točno određeni prostor.

Daniel Patafta

Triplex Confinium (1500. - 1800.): Ekohistorija - Zbornik radova, Književni krug Split, Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Biblioteka Knjiga Mediterana 28, Split/Zagreb 2003., 445 str.

"Triplex Confinium (1500. - 1800.): Ekohistorija" zbornik je radova s međunarodnog znanstvenog skupa koji se od 3. do 7. svibnja 2000. godine održavao na Filozofskom fakultetu u Zadru. U njemu su sakupljena priopćenja s Treće međunarodne projektne konferencije Triplex Confinium. Konferenciju su organizirale tri ustanove koje su 1996. godine utemeljile projekt, a riječ je o Zavodu za hrvatsku povijest Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Abteilung für Südosteuropäische Geschichte, Universität Graz i History Department, Central European University, Budapest. Zbornik su uredili Drago Roksandić, Ivan Mimica, Nataša Štefanec i Vinka Glunčić-Bužančić. Izašao je kao 28. svezak biblioteke Knjiga Mediterana, čiji je počasni i dugogodišnji urednik akademik Ivo Frangeš, a glavni urednik prof. dr. sc. Nenad Cambi.

U zborniku je objavljeno dvadesetpet radova koji obrađuju teme iz hrvatske povijesti novoga vijeka, preciznije radovi koji pokrivaju razdoblje od 1500. do 1800. godine. Radovi su vezani uz teme koje se odnose na područje Triplex Confiniuma, točnije na područja

Ekonomaska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Scientific Research Journal for Economic and Environmental History

Volumen 1 / Broj 1
Zagreb-Samobor 2005.
ISSN 1845-5867
UDK 33 9 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju

Izdavačka kuća Meridijani

Obrtnička 17, 10430 Samobor

tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321

e-mail: meridijani@meridijani.com

www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Sekcija za gospodarsku povijest Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti Zagreb
(moderator: mr. sc. Hrvoje Petrić)

Međunarodni istraživački projekt »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediteranskom kontekstu« Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
(voditelj: prof. dr. sc. Drago Roksandić)

Urednici / Editors-in-chief:

Mira Kolar-Dimitrijević, Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Močanin,
Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb, Hrvatska)

Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Slaven Bertoša (*Pula, Hrvatska*), Zrinka Blažević (Zagreb, Hrvatska),

Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (Zagreb, Hrvatska), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*),

Halil Inalcik (*Ankara, Turska*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Aleksandar Jakir (*Marburg, Njemačka*),

Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (Zagreb, Hrvatska),

Kristina Milković (Zagreb, Hrvatska), Ivan Mirnik (Zagreb, Hrvatska), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*),

Daniel Patafta (*Rijeka, Hrvatska*), Gordan Ravančić (Zagreb, Hrvatska), Marko Šarić (Zagreb, Hrvatska),

Nataša Štefanec (Zagreb, Hrvatska), Mladen Tomorad (Zagreb, Hrvatska), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*),

Milan Vrbanus (Zagreb, Hrvatska), Zlata Živaković Kerže (*Osijek, Hrvatska*)

Grafički urednik / Graphic design:

Alojz Zaborac

Prijelom / Layout:

Hrvoje Herceg

Lektura / Language editing:

Lidija Menges

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2005.

Adresa uredništva / Mailing address:

Hrvoje Petrić (urednik)

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet

Ivana Lučića 3

HR-10000 Zagreb

e-mail: h.petric@inet.hr

h.petric@ffzg.hr
